

A munkaképesség
felmérése és fejlesztése
diagnosztikai eszközökkel

Megváltozott
munkaképességű és
fogyatékossgal élő
munkavállalók
vizsgálatának
tapasztalatai

Jókai Erika PhD

jokai.erika@bgk.uni-obuda.hu

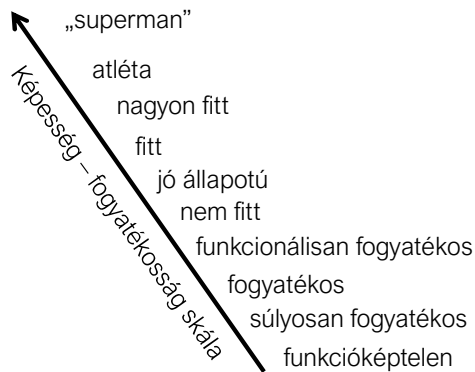
Bemutkozás: ÓE Felnőttképzési Központ, Fogl.rehab szaktanácsadó, Rehab szakmérnöki képzések szakmai vezetője.

Izsó Lajos professzor úrral közösen számos munkadiagnosztikai kutatásban vehettem részt. Ezek közül **a váci telephelyű Kilátó Piarista Pályaorientációs és Munkaerőpiaci Fejlesztő Központnak (1. kérdés!)** végzett kutatásaink kapcsán szeretném megosztani Önökkel tapasztalatainkat.

Az előadás témái

- A képességfelmérés és az alkalmasság vizsgálatának különbsége
- Diagnosztika szerepe a pályorientáció, a munkavállalás és a pályamódosítás során
- Diagnosztikai protokoll ép és mmk munkavállalók képességfelmérése során
- Fejlesztési lehetőségek diagnosztikai eszközökkel

A fogyatékoság értelmezése

(Kumar, 2009)

A fogyatékoságot Kumar értelmezésében a dián látható képesség-skálán lehet elképzelni. Eszerint a képességeket nem lehet %-os vagy pontértékekben meghatározni, nincs éles határvonal a fogyatékoság és az „épség” között sem. A mindenkori képességeinket számos körülmény befolyásolja. Az egyik percben még atlétának érezzük magunkat, egy másik környezetben vagy állapotban akár súlyosan fogyatékos embernek, attól függően, hogy személyes képességeink szintjéhez képest mekkora a munkavégzésből vagy a minket körülvevő környezetből érkező elvárás.

A munkaköri teljesítményt az egyéni képességek mértéke, a munkaköri elvárások, valamint a munkakörnyezet kialakítása együttesen befolyásolják.

A szakmai és munkaköri alkalmassági vizsgálatok során a foglalkozás-egészségügyi sztenderdek szerint kerül meghatározásra az alkalmasság adott szakma, munkakör, illetve a munkakörülmények feltérképezése alapján.

A jelenlegi szakmai és munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok, valamint a cégek által kialakított kiválasztási eljárások uniformizált megoldásai helyett azonban a kockázatokat, az egyéni képességeket és kompetenciákat részletesen, **egyéni szinten** lenne szükséges felmérni. A részképességek ismeretében kialakítható az ezekhez illeszkedő munkahelyi és munkavégzési környezet, amely biztonságos és hatékony munkavégzést tesz lehetővé minden egyes dolgozó részére. Ebben a tervezésben a műszeres munkadiagnosztikai vizsgálatok objektív adatokat nyújtanak.

Munkadiagnosztikai felmérések alkalmazási területei

- Pályaorientációs tanácsadás, pályamódosítási döntések segítése
- Munkaköri alkalmasság felmérése konkrét (pl. nagykockázatú, speciális) szakmaterületeken - munkáltató által
- Foglalkozás-egészségügy területén munkaköri/szakmai alkalmassági vizsgálatokban kiegészítő/alátámasztó objektív adatokat biztosíthat a vizsgált személy képességeiről, terhelhetőségéről (különösen: mmk személyek)
- Foglalkozási rehabilitáció területén: rehabilitációs hatósági vizsgálatok (rehabilitálhatóság, foglalkoztathatóság) – képességfelmérések, részképességek felmérése
- Munkahelyi egészségmenedzsment: Életkornak, egészségi állapotnak és munkaképességnek megfelelő munkakör és teljesítmény-elvárások meghatározása ép és sérülékeny munkavállalói körben – pl. idősödő, fogyatékossgal élő és megváltozott munkaképességű munkavállalók.

2. kérdéshez!

Műszeres munkadiagnosztikai felméréseket az életkori igények mentén többféle területen alkalmazhatunk:

- **Pályaorientációs tanácsadás** (pl. Vác, Kilátó Központ)
- Munkaköri alkalmasság – munkáltató vagy foglalkozás-eü szolgáltató által végezhető – egyedi módszerekkel, eszközökkel történik általában
- Fogl-eü vizsgálatok – a műszeres munkadiagnosztika ezen a területen is alkalmazható lenne, például a pályaválasztási tanácsadással egybekötött alkalmassági vizsgálat során, beiskolázás előtti szakmai orvosi alkalmassági vizsgálatok során, illetve a munkába lépés előtti munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok során is. Jelenleg azonban erre nincs eszközpark.
- **Rehabilitációs hatósági vizsgálatok** – rendelkezésre áll eszközpark, de jelenleg nagyon ritkán és csupán célvizsgálatokra használják (pl. fogyatékossgal élő személyek jogosítvány szerzéséhez, vitás esetekben felülvizsgálathoz), pedig a megváltozott munkaképességű személyek esetében különösen fontos információkat szolgáltathat egy ilyen felmérés a munkaköri/szakmai alkalmasság, a foglalkoztathatóság elbírálásához,.
- Néhány nagyobb vállalat pályázati forrásokból alakít ki munkadiagnosztikai labort, amelyet a munkaköri kiválasztás során, valamint a meglévő dolgozók életkori és egészségügyi állapotához illeszkedő tevékenységi körök meghatározásában igyekeznek felhasználni (a pécsi székhelyű Munkatudományi és

Foglalkozásegészségügyi Központ például az idősödő munkavállalói képességek feltérképezésére specializálódott szolgáltatásokat dolgozott ki).

- (Dr. Nagy Sarolta: A nemzetközi irodalom és a kutató csoportunk szerint is az **FNO kódrendszerét** használni lehetne a munkakörök felmérése során és a munkára jelentkező megváltozott munkaképességű személy képességeinek, akadályozottságának felmérésében és ezek alapján a munkakör munkavállalóhoz történő illesztésében is. Több lépcsős fejlesztés eredményeként fogjuk tudni használni rendszeren az FNO-t a munkaegészségügyben.)

Képességfelmérés vagy alkalmasságvizsgálat

- Munkaköri alkalmasság – képességek, tapasztalatok, motiváció, attitűd. Jogi, szakmai, képzettségi követelmények alapján. Foglalkozás-egészségügyi vizsgálat sztenderdjei szerint. Beválási mutatókhoz viszonyítva.
- Képességvizsgálat – adott képesség aktuális szintjének felmérése, egyéni részképességek, fejlesztési lehetőségeinek azonosítása. Későbbiekben pálya- vagy munkaorientációs tanácsadásban hasznosítható.

Az alkalmassági vizsgálatnál a valamire való megfelelés, míg a képességvizsgálatnál az adott képesség felmérése a cél.

Munkadiagnosztikai felmérések hasznossága

Munkavállalók számára:

- Egyéni funkcionális munkaképesség általános mérése
- Kimagasló, átlagos vagy fejlesztendő részképességek felfedezése
- Szakmakeresés, pályadöntések, pályaválasztás segítése

Munkáltatók részére:

- Kiválasztás elősegítése, konkrét munkaköri alkalmasság értékelése, – beválási adatok gyűjtése
- Kockázatkezelés, egészségmenedzsment: egészségügyi problémák megelőzése, teljesítményhez igazodó tevékenységi kör kialakítása
- Gyártásoptimalizálás - munkaképesség változásának nyomonkövetése, teljesítmény optimalizálása – idősödés, terhelés, tevékenység vagy munkavállaló változása

A munkadiagnosztikai felmérés célja lehet az egyéni munkaképességek általános mérése, az érdeklődésnek megfelelő szakmakeresés, orientáció segítése, vagy konkrét munkaköri alkalmasság értékelése. A meglévő képességek szintjének felmérése mellett a fejlesztendő kompetenciaterületek feltérképezése is elvégezhető, ha már konkrét szakma vagy pályairány meghatározott. Ez a mérési eljárás különösen nagy segítség lehet a fogyatékos fiatalok és családjaik számára, hiszen munkaerőpiaci esélyeiket növelhetjük azzal, ha mérési adatokkal is igazolhatjuk, hogy milyen munkakörökben, foglalkozásokban tudnak az ép fiatalokkal azonos teljesítményt nyújtani, vagy mely munkatevékenységekben igényelnek speciális támogatást.

A munkadiagnosztikai felmérések eredményei alapján visszajelzést adhatunk a pályaválasztás előtt álló, vagy pályamódosítást tervező fiatalok és idősebb dolgozók számára, valamint a pályatanácsadók vagy HR menedzserek számára arról, hogy a leendő munkatárs milyen funkcionális részképességekkel rendelkezik. Az értékelés megmutatja, hogy a vizsgált személy mely képességei kimagaslók, átlagosak, vagy éppen fejlesztendők a vágyott szakma, karrier vonatkozásában, vagy az optimális munkavégzés érdekében.

A munkavállalói adatok szisztematikus gyűjtése elősegítheti a beválási kritériumértékek meghatározását, amely a kiválasztási folyamatokban hasznosul.

Az egészségmenedzsment területén pedig az egészségi állapotból adódó kockázatkezelést támogathatja, amely által elkerülhetőek lennének foglalkozásból eredő megbetegedések, esetleg sérülések, balesetek.

Az **alkalmassághoz**, mint munkaköri követelményhez a munkavállaló képességei, tapasztalatai, ismeretei, motivációi, attitűdjei tartoznak. Annak az elbírálása, hogy valaki alkalmas-e az adott munkakör betöltésére, különböző szintű követelményeknek kell megfelelni. Ezek egy része adott, mint például a jogi, szakmai és képzettségi követelmény. Másrészt bármilyen munkakör betöltéséhez minden esetben szükséges a foglalkozás-egészségügyi vizsgálat. A **munkapszichológiai alkalmassági vizsgálat** nem elvárás a munkáltatók részéről, de az azon való megfelelés esetén nagyobb esélye van a munkavállalónak arra, hogy beválik az adott munkakörben.

A munkapszichológiai vizsgálatok célja általában a

- mentális/kognitív képességek
- pszichomotoros képességek
- személyiségjellemzők
- motivációk, beállítódások felmérése, vizsgálata. **Ez utóbbi kettő természetesen nem mérhető objektív paraméterekkel, de a munkapszichológus szakember a megfigyelésére alapozott véleményt fogalmazza meg. (3. kérdés)**

A dián a munkapszichológia területén régóta alkalmazott műszerek láthatók. A KILÁTÓ Központban ezeket az asztali mérőeszközöket használjuk a vizsgálati személyek részképességeinek általános felmérésére, valamint az egyéni

képességfejlesztések során. Látunk itt például

Figyelemképesség vizsgáló (számsorrend)

Komplex szenzomotoros vizsgáló (konfliktométer) – reakcióidő, kombinációs képesség

Tachistoszkóp (emlékezőképesség)

Stabilométer (egyensúlyozó képesség)

Labirintus-teszt (tanulási és emlékezet-vizsgáló)

Mélységlátás-vizsgáló

Logikai korongteszt

Ujjügyesség-vizsgáló

Munkapróba (igényszint-mérő)

ErgoScope

A Kilátó Központ munkadiagnosztikai laborjában természetesen az ErgoScope 3 paneles munkaszimulátor is megtalálható. Kutatásaink során célunk volt a fiatal (13-30 év közötti) ép és fogyatékossgal élő, valamint SNI tanulók körében minél több adatot gyűjteni, amely alapján a kimagasló képességekhez illő szakirányt ajánlhatjuk, illetve a vágyott szakmaterülethez szükséges kompetenciák feltérképezését, esetleges fejlesztését elvégezhetjük.

Mind az előbb látott munkaképesség vizsgáló műszerek, mind az ErgoScope munkaszimulátor számos szenzomotoros területet vizsgál, és sokféle paraméter mentén végezhető a mérések. Ebből adódóan jól alkalmazhatók az egyéni fejlődés követésére – a Kilátó Központban például a pályaorientációs tanév tanulói 3 alkalommal (tanév elején, közepén és végén) vesznek részt felmérésekben. képességfejlesztési céllal egy-egy részfeladat szintén alkalmas a műszerparkon belül.

A felmérések során a fiatalok részképességeiről egyfajta profilt alkothatunk, de a műszeresen kimutatott adatok mellett számos egyéb megfigyelést is végezhetünk: A feladat elvégzésével kapcsolatban: megértette-e a feladatot a vizsgált személy, mennyire elkötelezett a végrehajtásban, mennyire együttműködő, kitartó, szabálykövető, motivált?

A munkamódról: munkaritmus, munkatempó, ennek változása, hibázás, önellenőrzés, hibajavítás, precizitás, igényesség, önállóság..

Kognitív jellemzők: figyelmi szint, koncentráció, monotóniatűrés, stratégiaalkotás

Érzelmi jellemzők: motiválhatóság, kudarctűrés, érzelmek kifejezése

Szenzomotoros jellemzők: mozgásügyesség, mozgáskoordináció, túlmozgások, szenzoros érzékenység

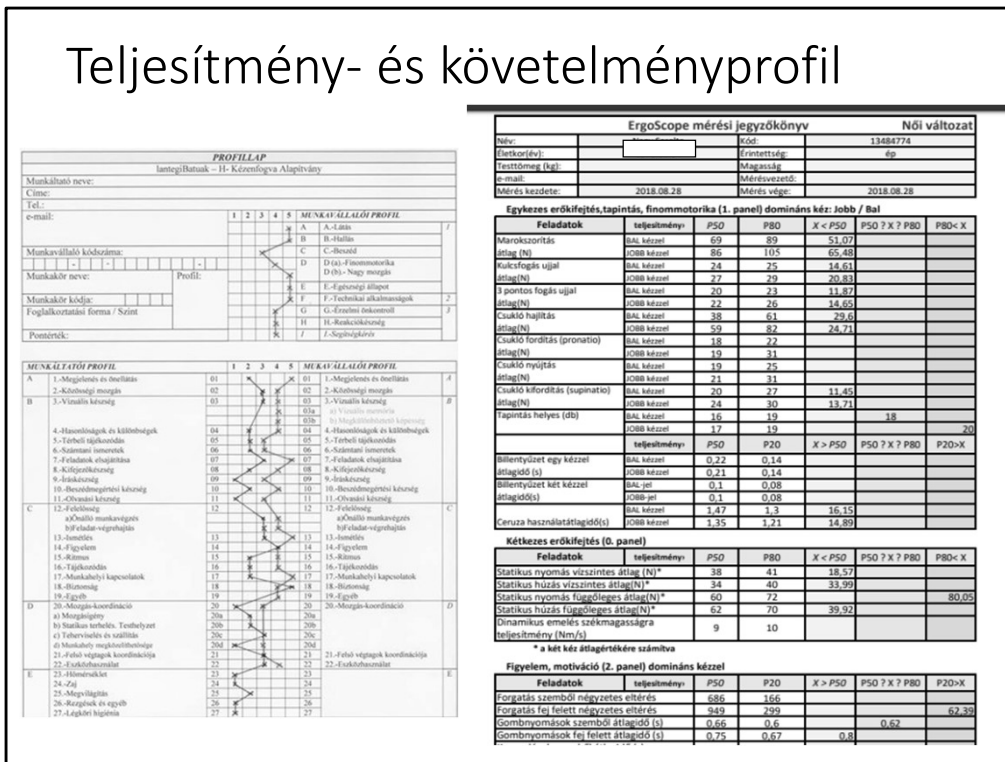
Asztali képességmérő eszközök használhatósága különböző fogyatékoságok esetén

	Értelmi fogyatékoság		Hallássérülés		Látássérülés		Mozgássérülés			Autizmus spektrumzavar	ADHD			
	Enyhe ért. fogy.	középsúlyos ért. fogy.	Siket	Nagyothalló	Vak	Gyengénlátó	Felső végtagi érintettség	Alsó végtagi érintettség	Egyéb mozgásszervi fogyatékek		Súlyos tanulási zavar	Súlyos figyelem zavar	Súlyos magatartás-szabályozási zavar	
Asztali eszközök	Szemmérték, vizuális megfigyelő-képesség	x	x	x	x	F	x	F	x	x	x	x	x	
	Mélységlátás	x	x	x	x	N	F	x	x	x	x	x	x	
	Tachisztozkóp	x	FSZ	x	x	N	F	x	x	x	x	x	FSZ	
	Egyensúlyérzékelés	x	FSZ	x	x	F	F	F	N	F	FSZ	x	FSZ	
	Disztributív figyelem	F	FSZ	F	x	F	F	F	F	F	FSZ	x	FSZ	
	Logikai képesség	x	FSZ	x	x	F,FSZ	F	F	x	F	x	x	FSZ	
	Figyelemképesség, tanulás-emlékezet vizsgálat	x	FSZ	x	x	N	F	F	x	F	x	x	FSZ	
	Kar- és kéztremor	x	x	x	x	x	x	F	x	F	x	x	x	
	Szenzomotoros konfliktus	FSZ	FSZ	x	x	N	F	F	F	F	FSZ	FSZ	FSZ	
	Ujjügyesség	x	FSZ	x	x	F	F	F	x	F	x	x	FSZ	
	Kéz-koordináció	x	x	x	x	F,FSZ	F	F	x	F	x	x	FSZ	
	Munkapróba	x	FSZ	x	x	F	F	F	x	F	x	x	FSZ	
	x alkalmazható													
	F feltételesen, amennyiben az eszköz a felhasználó számára akadálymentesen használható (eszköz, környezet adaptálásával)													
FSZ Feltételesen, a személytől függően (korlátozottan a sérüléstől függően, megérti-e az instrukciót, együtt tud-e, ill. akar-e működni?)														
N nem használható														

Egyes fogvatékosági csoportok esetén melyik vizsgáló módszer használható - ErgoScope

		Értelmi fogvatékoság		Hallásérülés		Látásérülés		Mozgásérülés			Autizmus spektrum zavar	Súlyos tanulási zavar	ADHD	
		Enyhe ért. fogy.	középtúlyos ért. fogy.	Siket	Nagyothalló	Vak	Gyengénlátó	Felső végtagi érintettség	Alsó végtagi érintettség	Egyéb mozgászervi fogvatékoság			Súlyos figyelem zavar	Súlyos magatartás szabályozási zavar
0. zavar	Statisztikus nyomás/húzás	x	FSZ	x	x	x	x	FSZ	F	F,FSZ	x	x	x	x
	Statisztikus nyomás/húzás függetlenül két kézzel	x	FSZ	x	x	x	x	FSZ	N	F,FSZ	x	x	x	x
1. zavar	Dinamikus emelés szék magasságára két kézzel	x	FSZ	x	x	N	F,FSZ	FSZ	N	F,FSZ	x	x	x	x
	Márk sorolás jobb/bal kézzel	x	FSZ	x	x	x	x	FSZ	x	F,FSZ	x	x	x	x
2. zavar	Kulcsfogás ujjal jobb/bal kézzel	x	FSZ	x	x	x	x	FSZ	x	F,FSZ	x	x	x	x
	3 pontos fogás ujjal jobb/bal kézzel	x	FSZ	x	x	x	x	FSZ	x	F,FSZ	x	x	x	x
3. zavar	Csukló hajlítás jobb/bal kézzel	x	FSZ	x	x	x	x	FSZ	x	F,FSZ	x	x	x	x
	Csukló nyújtás jobb/bal kézzel	x	FSZ	x	x	x	x	FSZ	x	F,FSZ	x	x	x	x
4. zavar	Csukló pronatio jobb/bal kézzel	x	FSZ	x	x	x	x	FSZ	x	F,FSZ	x	x	x	x
	Csukló supinatio jobb/bal kézzel	x	FSZ	x	x	x	x	FSZ	x	F,FSZ	x	x	x	x
5. zavar	Tapintás jobb/bal kézzel	x	FSZ	x	x	F	F	FSZ	x	F,FSZ	FSZ	FSZ	FSZ	FSZ
	Billentyűzet kezelés jobb/bal kézzel	x	FSZ	x	x	FSZ	FSZ	FSZ	x	F,FSZ	FSZ	FSZ	FSZ	FSZ
6. zavar	Billentyűzet kezelés két kézzel jobb/bal jellel	x	FSZ	x	x	FSZ	FSZ	FSZ	x	F,FSZ	FSZ	FSZ	FSZ	FSZ
	Cerua használata jobb/bal kézzel	x	FSZ	x	x	FSZ	FSZ	FSZ	x	F,FSZ	FSZ	FSZ	FSZ	FSZ
7. zavar	Fogtás domináns kézzel szemből	x	FSZ	x	x	N	N	FSZ	x	F,FSZ	x	FSZ	FSZ	FSZ
	Fogtás domináns kézzel fej felett	x	FSZ	x	x	N	N	FSZ	F,FSZ	F,FSZ	x	FSZ	FSZ	FSZ
8. zavar	Kapcsolók használata szemből	x	FSZ	x	x	N	N	FSZ	x	F,FSZ	x	FSZ	FSZ	FSZ
	Kapcsolók használata fej felett	x	FSZ	x	x	N	N	FSZ	F,FSZ	F,FSZ	x	FSZ	FSZ	FSZ
9. zavar	Nyomógombok használata szemből	x	FSZ	x	x	N	N	FSZ	x	F,FSZ	x	FSZ	FSZ	FSZ
	Nyomógombok használata fej felett	x	FSZ	x	x	N	N	FSZ	F,FSZ	F,FSZ	x	FSZ	FSZ	FSZ
10. zavar	Összetett feladat: tálcamozgatás, golyómozgatás, golyóárgatás	x	FSZ	F	F	N	F,FSZ	FSZ	F,FSZ	F,FSZ	FSZ	FSZ	FSZ	FSZ
	Összetett feladat: tálcamozgatás, golyómozgatás, tálcarakodás	x	FSZ	x	x	N	F,FSZ	FSZ	F,FSZ	F,FSZ	FSZ	FSZ	FSZ	FSZ

Teljesítmény- és követelményprofil

A bal oldali ábra egy Lantegi profilozó lap. Ezen a lapon kék színnel jelölték a munkaköri követelmények szintjét, pirossal pedig egy vizsgált személy személyes képességprofilját. A profilozás lényege abban áll, hogy megmutassa, hogy a munkaköri követelményeknek milyen mértékben felel meg a leendő munkavállaló. Ebben a módszerben legfeljebb 2-3 kompetenciaterületen lehet az elvártnál alacsonyabb a jelölt képességszintje, ennél több eltérés esetén már ésszerűen nem kompenzálható a deficit. Az is befolyásolja persze a kiválasztást adott munkakörre, hogy a deficit a szakmai kulcskompetenciákban jelennek-e meg, vagy kevésbé fontos területeken.

A mi kutatásunkban (és vélhetően máshol sem) állnak azonban rendelkezésre olyan részletességű munkatükrök, amelyek az egyes kompetenciaterületek vonatkozásában pontos beválási kritériumszinteket tartalmaznának. Ezért a jobb oldali ábrán, amely a munkadiagnosztikai felmérés visszajelző értékelését mutatja, nem konkrét szakmai vagy munkaköri követelményszinteknek való megfelelést tudjuk visszajelezni, hanem a vizsgált célcsoport (vagyis 13-30 év közötti) fiatalok teljesítményértékeihez viszonyítjuk az eredményeket. Így három kategóriát mutatunk be, egy átlagos, egy átlagosnál jobb és egy kimagasló értékhatárt. Az adatbázisunk növekedésével ezen tartományokat statisztikai számításokkal újra és újra ellenőrizzük és pontosítjuk.

Kutatási eredményekből

Feladat*	Ép	Látássérült	Figyelem-zavar	Enyhe ért. fogy.	Down szindróma	Kihívások
Tapintás (JK, 20 elem, hibamentesség, db)↑	19,7	13,86	13,33	7,55	4,86	matematikai fogalmak ismerete, nem látott kéz koordinációja
Forgatógomb kezelés mellmagasságban, domináns kézzel, az eltérés mértékének rögzítésével (abszolút hiba)↓	25,69	81	35	173	187	figyelem, szem-kéz koordinációs képesség, motiváció
Billentyűzet kezelése két kézzel, bal jel + szóköz, 100-szor (leütés átlagidő)↓	21,87	14,63	26,65	40,87	54,96	figyelem, szem-kéz koordinációs képesség, motiváció

*ErgoScope feladatok

Szignifikáns csoporteltérések, meglepőbb eredmények

Ép és nagyobb elemszámú fogyatékos részminták összehasonlítása, szignifikáns eltérések keresése

Az adatok statisztikai elemzése során például az alábbi kérdéseket tehetjük fel:

a) **A vizsgált mintán belül felfedezhető-e egyes fogyatékosági csoportokhoz kapcsolódó, szignifikánsan eltérő teljesítmény eredmény?**

b) **Van-e különbség az ép és a megváltozott munkaképességű/fogyatékos személyek adatai között? Ennek jelentősége:** a megmaradt képességek mennyire térnek el a nyílt munkaerőpiacon dolgozó ép munkavállalói képességektől?

A dián lévő táblázatban láthatjuk, hogy például a Down szindrómás (közep súlyos értelmi fogyatékos fiatalok) szignifikánsan gyengébb teljesítményt nyújtottak az itt bemutatott három feladat során (a feladatok: tapintás, forgatógomb kezelés és billentyűzet-kezelés). A látássérült fiatalok eredményei a tapintás és a billentyűzetkezelés feladatokban bizonyultak szignifikánsan jobbnak. Meglepőnek tartottuk, hogy figyelemzavaros fiatalok mennyire ügyesek voltak a billentyűzetkezelési és forgatógomb-kezelési feladatokban, hiszen mindkét feladat fokozott figyelmet igényel, miközben relatív hosszú és unalmas is a feladat.

Szakma	FIZIKAI KÉPESSÉGEK										KOGNITÍV KÉPESSÉGEK																										
	Statikus		Dinamikus terhelés					Finommotorika			Érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet.																										
	Állás	Ülés	Térdelés	Kézianyag mozgítás (cipelés)	Környöztizikai munka végzése	Közepesen nehéz fizikai munka végzése	Nehéz fizikai munkavégzés	Emelés asztalmagasságra	Emelés polcmagasságra	Hajlás	Guggolás	Járás	Húzás	Nyújtzkodás	Tolás	Mászás, lépcsőn, létrán járás	Ujjak gyors mozgítása	Fogás ujjakkal	Fogás kézzel, kar-kéz stabilítás	Reakció gyorsasága	Mozgáskoordináció	Csuklóforgatás, kezek, karok forgatása, csavarása	Szfinxkézés	Közeledés	Tér- és mélységjelzés	Távolféltés	Hallás	Egyensúlyvezetés	Izérékelés	Szapítás	Tapintás	Általános intelligencia (problémamegoldás-, logikai, következtelési képesség, nyelv- és matematikai képességek stb.)	Figyelemi képesség (figyelem összpontosítás, figyelem megosztás)	Kreativitás, ötletgazdaság	Térbeli tájékozódó képesség		
Karosszerelakatos	x																																				
Kerékpárszerelő és motorszereelő	x	x	x	x	x																																
Kömvhái kissegtő	x			x	x																																
Kömvhái kissegtő	x	x	x	x	x																																
Kömvhái kissegtő	x	x	x	x	x																																
Környezetvédelmi technikus	x	x																																			
Közösségi civil szervező	x	x																																			
Multimédia alkalmazásfejlesztő		x																																			
Pénzügyi és számviteli ügyintéző		x																																			
Rendszergazda (általános vagy informatikai?)		x																																			
Számítógépes adatgyűjtő		x																																			
Szobaaszony	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
Vám, jövedéki és termékij ügyintéző		x																																			
Vilánszereelő	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
Ács, álványozó	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
Kőfaragó	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		

A szakmákhoz szükséges kompetenciák

Az egyéni képességprofil tehát önmagában csak a szakmatanuláshoz adhat segítséget. Kutatásunk során összeállítottuk néhány szakiskolai képzéshez a fő kompetenciaterületeket és ezek közül 5 szakmához szakoktatók segítségét kértük a mérési kritériumértékek meghatározásában. Ehhez természetesen ismét nagyszámú adata lenne szükség, vagyis az adott képzésekben résztvevő diákok munkateljesítményének mérését kellene elvégeznünk éveken keresztül, követve a fejlődésüket, majd az iskolai éveket követően a munkába állásuk sikerességét, vagyis beválási adatokat is gyűjtenünk kell. Ez a munka még folyamatban van.

A műszeres munkadiagnosztikai vizsgálatok háttere

- Nagy értékű műszerpark, folyamatos szervizigény
- Szoftveres és hardveres hibák gyakoriak
- A műszerek használatának betanulása időigényes
- A felmérések eredményeinek megbízhatósága nagy mérési adatbázis létrehozásával biztosítható – ehhez sok mérőeszközt kellene használni
- Az értékelési és beválsi eredményekhez az adatgyűjtést és adatelemzést csak egységes mérési protokoll alkalmazásával érdemes végezni. A vizsgálatvezetői instrukciók jelentősen befolyásolni képesek a mérési eredményeket!
- Az egyes szakmák, munkakörök részletes munkatükreit el kell készíteni, a mérési eredmények és fejlesztések a tényleges követelményszintek ismeretének hiányában csak arra alkalmasak, hogy az aktuális „átlag”-hoz viszonyítsuk a teljesítményt.

Az értékelési és beválsi eredményekhez az adatgyűjtést és adatelemzést csak egységes mérési protokoll alkalmazásával érdemes végezni. A vizsgálatvezetői instrukciók jelentősen befolyásolni képesek a mérési eredményeket!

Összefoglalva

- A műszerek a munkaköri/szakmai alkalmassági vizsgálatokban objektív adatokat biztosítanak MMK és fogyatékos munkavállalók képességeiről, terhelhetőségéről
- A munkakörök részfeladatait ismerve megítélhető, hogy a részfeladatok okozta igénybevételnek mennyire tud megfelelni a vizsgált személy, leendő munkavállaló
- A fiatalok esetében az ADHD és autizmus-spektrumzavar esetében kiemelt jelentősége lenne a műszeres felméréseknek (felnőttek esetében is!)
- Jól használható lenne a foglalkozás-egészségügy és a foglalkozási rehabilitáció területén is (FNO)
- Az alkalmasság megállapításához referencia adatbázis(ok) és munkatükrök kialakítása szükséges (általános szakmai, speciális munkahelyi)
- A beválás előrejelzéséhez hosszú távú adatelemzések szükségesek

ADHD – figyelemhiány és hiperaktivitás – ezeknél a fiataloknál a figyelmi és szenzomotoros képességek szintjének és összefüggéseinek felismerése a tanulási stratégiák fejlesztésében igen nagy szerepet játszik.